

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se

Stockholm 2024-03-14

**REMISSYTTRANDE;
Europeiska kommissionens förslag till ändringsdirektiv om paketresor
och sammanlänkade researrangemang
(Ert diarienummer Ju2023/02764)**

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar ca 6 000 medlemsföretag med runt 9 000 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerat ändringsförslag och får härmed inkomma med följande

YTTRANDE

Sammanfattning av Visitas inställning

- Visita anser att begreppen *paketresa* och *sammanlänkat researrangemang* måste tydliggöras och förenklas.
- Visita anser att det bör införas ett tröskelvärde för att företag ska omfattas av direktivet.
- Visita tillstyrker att formuleringen ”*betydande andel*” i artikel 3 förtydligas till att avse 25 procent.

- Visita avstyrker, och är mycket starkt kritisk till förslaget att införa en begränsning av förskottsbetalning för paketresor till 25 procent av paketresans värde samt att den återstående betalningen inte får krävas tidigare än 28 dagar före paketresans början.
- Visita efterfrågar en tydligare definition av i vilka situationer undantaget från begränsningen av förskottsbetalning kan tillämpas.
- Visita avstyrker förslaget att en konsument ska ha rätt att säga upp ett paketreseavtal utan att betala någon avgift om oundvikliga och extraordinära omständigheter uppkommer på resenärens bosättningsort eller avreseort.

Bakgrund

Den 29 november 2023 presenterade Europeiska kommissionen (kommissionen) ett förslag till ändring av direktiv (EU) 2015/2320 och paketresor och kopplade researrangemang (paketresedirektivet). Syftet med förslaget är att stärka konsumentskyddet, även vid kriser som till exempel covid-19.

Visitas synpunkter på förslagen

Artikel 3.2 paketresa och artikel 3.5 sammanlänkat researrangemang

Kommissionen föreslår vissa justeringar av definitionerna av *paketresa* respektive *sammanlänkat researrangemang*.

Visita har i tidigare remissyttrande framfört att definitionerna av de båda begreppen är komplexa, svåra att tolka och komplicerade att tillämpa. De förändringar som kommissionen föreslår bidrar inte till att tydliggöra de båda definitionerna. Det är av yttersta vikt att företag som säljer och erbjuder paketresor och sammanlänkade researrangemang lätt kan definiera om de omfattas av direktivet och om tjänsten de erbjuder är en paketresa respektive ett sammanlänkat researrangemang. Företag inom besöksnäringen avstår från att expandera och utveckla sin verksamhet för att slippa riskera att omfattas av direktivet. Detta eftersom det med direktivet följer en rad olika åtaganden, som inte minst för riktigt små företag, är mycket betungande och oproportionerliga vad avser information, ansvar och resegaranti. Så som paketresedirektivet är utformat innebär det en stor administrativa börda och en ekonomisk risk för små företag. I praktiken riskerar detta få till effekt att företag hindras eller avstår från att fortsätta sin verksamhet. Mot denna bakgrund anser Visita att det borde införas ett tröskelvärde för att företag ska omfattas av direktivet.

Visita välkomnar kommissionens förslag att tydliggöra när en kombination av resetjänst och turistservice enligt artikel 3 i direktivet är att anse som en paketresa genom att begreppet *betydande andel* specificeras till det mer precisa 25 procent. Förslaget underlättar företagets bedömningen av om erbjudna tjänster utgör en paketresa eller inte vilket i sin tur bidrar till ökad rättssäkerhet.

Ny artikel 5 a betalningar

Kommissionen föreslår att en ny artikel om betalningar ska införas i direktivet. Förslaget innebär att arrangörer och återförsäljare av paketresor inte ska ha rätt att kräva resenärer på mer än 25 procent av paketresans pris i förskott. Den återstående betalningen får inte krävas tidigare än 28 dagar före paketresans början. Undantag från begränsningen ska gälla förskottsbetalningar som är nödvändiga för att paketresan ska kunna anordnas och utföras. Högre förskottsbetalning får begäras om detta är nödvändigt för att säkerställa paketresans organisation eller fullgörande.

Visita är mycket starkt kritisk till förslaget att införa en begränsning av förskottsbetalning för paketresor till 25 procent av paketresans värde samt att den återstående betalningen inte får krävas tidigare än 28 dagar före paketresans början. Förslaget kommer få stora konsekvenser och begränsa företagets handlingsutrymme på ett problematiskt sätt. Förskottsbetalningar är ytterst viktiga för besöksnäringen, och för många företag inom besöksnäringen helt avgörande för att kunna driva, planera och utveckla sin verksamhet.

Visita konstaterar att ett genomförande av förslaget att begränsa förskottsbetalningar skulle innebära en påtaglig begränsning av avtalsfriheten mellan företag och konsumenter. Att inskränka avtalsfriheten på det sätt som föreslås innebär ett stort avsteg från svensk avtalsrättslig tradition. En urholkning av den fria avtalsrätten är allt annat än önskvärd och fri avtalsrätt utgör idag, och bör även fortsättningsvis utgöra ett konkurrensmedel på marknaden. De negativa effekter kommissionens förslag får på näringslivet står inte i proportion till de effekter som önskas uppnås i form av ökad trygghet för konsumenter.

En påtaglig konsekvens av förslaget är försämrad likviditet. Många företag i besöksnäringen har ett relativt jämt inflöde av bokningar över året, men en stark högsäsong utifrån faktiska besök. Det faktum att företagen kan ta betalt vid bokningstillfället gör att de får ett jämnare inflöde av likvida medel som kan balansera företagets helårskostnader, vilket gör dem till en betydligt starkare aktör, något som i längden gynnar alla gäster.

Den kassaflödesmodell som många hotell tillämpar beträffande paketresor är baserad på förskottsbetalningar. För destinationshotell är det svårt att boka drop-in-gäster vilket innebär att förskottsbetalning är en viktig förutsättning för att få verksamheten att fungera. När det gäller upplevelseföretag tar de ofta full förskottsbetalning för att säkerställa sin bemanning. Framförhållningen avseende personalplanering och schemaläggning kommer därmed att påverkas negativt och bli mer otrygg. Försvinner möjligheten till förskottsbetalning kommer det bli svårare att bygga paket och erbjuda attraktiva alternativ för att uppleva platser. En begränsning av förskottsbetalningarna skulle följaktligen leda till ett minskat utbud för konsumenterna.

Företag inom besöksnäringen erbjuder en blandning av logi, olika aktiviteter och paketresor. En del av dessa företag upplever att marknaden i allt högre omfattning efterfrågar individanpassad paketering av tjänsterna där kunden själv skraddarsyr sin upplevelse genom att beställa och kombinera olika tjänster. Detta innebär att det är gästens val vid bokningstillfället som avgör om en paketresa uppkommer eller ej. Bokar kunden endast logi är det inget paket, men om kunden under vissa förutsättningar lägger till en aktivitet ska resan omfattas av paketresedirektivet. Detta innebär i sin tur att besöksnäringens företag inte kan särskilja paketresorna från övrigt utbud. Företagens bokningssystem är sällan anpassade för att kunna hantera dessa skillnader. Detta får till följd att hela företagets utbud och administration måste anpassas för att uppfylla kraven i direktivet. Komplexiteten i regelverket innebär att det finns företag som avstår från att över huvud taget erbjuda eller möjliggöra paketresor vilket leder till såväl sämre utbud som sämre skydd för konsumenten. Möjligheten till förskottsbetalningar innebär förutom förbättrad likviditet, även lägre transaktionskostnader, billigare och smidigare administration för företagen samt färre systemfel vilket är till nytta för konsumenterna.

Små reseaktörer avstår från att erbjuda möjligheten till att kombinera flera tjänster och upplevelser för att undvika att omfattas av paketresedirektivet vilket i allra högsta grad är olyckligt då det efterfrågas av resenärerna. Dessutom är det samtidigt ett viktigt sätt att utveckla företagets verksamhet, genom att med olika paket nå nya målgrupper vilket för många företag är avgörande för återhämtningen efter pandemin. Aktörer inom besöksnäringen både vill och behöver kunna paketera sina tjänster och upplevelser i större omfattning än idag, men ser kostnader och administration enligt paketresedirektivet som ett hinder. Förslaget hämmar således även innovations- och konkurrenskraften samt produktutveckling inom besöksnäringen.

Visita anser att förutsättningarna för undantag från begränsningen av förskottsbetalning behöver utvecklas och förtydligas för att ge företag inom besöksnäringen möjlighet att veta när undantaget kan tillämpas. Förskottsbetalningar

är i många fall nödvändigt eftersom företaget som säljer en paketresa in sin tur har en tjänsteleverantör att betala för att resan ska kunna genomföras. Det är inte ovanligt att denna betalning behöver ske långt före en paketresa påbörjas, vilket innebär att denna situation är normalsituationen för företagen och inte som föreslås ett undantag som tillämpas i enstaka fall.

Avslutningsvis vill Visita framhålla att kommissionens förslag är utformat på ett sätt som bidrar till att påtagligt öka företagens regelbörda och administrativa kostnader, främst genom förslaget om begränsning av förskottsbetalning, men också genom otydligheten avseende begreppen i direktivet. Detta i sin tur får en negativ inverkan för konsumenterna dels genom att priset på paketresor ökar för att bland annat täcka administrativa kostnader, dels genom att ett antal företag väljer att inte erbjuda resor som skulle kunna utgöra paketresa eller sammanlänkat researrangemang.

Artikel 12.2 uppsägning av paketreseavtalet och ångerrätt före paketresans början

Kommissionen föreslår att en konsument ska ha rätt att säga upp ett paketreseavtal utan att betala någon avgift om oundvikliga och extraordinära omständigheter uppkommer på resenärens bosättningsort eller avreseort.

Visita avstyrker förslaget mot bakgrund av att förslaget överlåter hela det ekonomiska ansvaret för en extraordinär situation på enskilda företag som över huvud taget inte har någon skuld i eller något ansvar för den uppkomna situationen. Effekten av förslaget resulterar i en total obalans i ansvarsfördelning mellan konsumenten och företaget. För denna typ av oförutsedda händelser som varken företaget eller resenärer kan lastas för ska företaget inte behöva stå den ekonomiska risken. Det ankommer i dessa fall på konsumenten att ha en reseförsäkring som täcker situationer som dessa. Kommissionen har inte heller gett någon vidare vägledning kring vilken typ av situationer som de avser med förslaget vilket innebär att innan praxis har utarbetats riskerar enskilda företag bli återbetalningsskyldiga på mer eller mindre oklara grunder.

Artikel 17 skydd vid obestånd

Kommissionen föreslår en rad ändringar avseende skyddet vid obestånd. Syftet med förslagen är att de ska bidra till större ändamålsenlighet och enhetlighet inom EU.

I oktober 2023 lämnade Visita in ett remissyttrande över betänkandet *Ett förbättrat resegarantisystem* (SOU 2023:33). Visita framhöll i sitt remissyttrande att det är olyckligt att dessa utredningar inte sker parallellt eftersom en översyn av paketresedirektivet skulle kunna resultera i förändrade villkor avseende resegarantin.

Paketresedirektivet och skyddet vid obestånd är ur Visitas perspektiv anpassat för de stora reseaktörerna så som till exempel charterbolag som säljer långväga resor utomlands och som inkluderar såväl boende som transport, ofta i form av flyg samt olika sorters turisttjänster. I dessa fall är paketresedirektivets krav rimliga för att skydda resenären. Däremot är paketresedirektivet i många delar illa anpassat för Visitas medlemsföretag. Resegarantisystem är kostsamt och hindrar utvecklingen av såväl nya som befintliga företag inom besöksnäringen, och systemet utgör på detta sätt ett betydande etableringshinder.

Företag inom besöksnäringen, vilka Visita representerar, står till antalet för en stor andel av de registrerade företagen med resegaranti i Sverige. I dagsläget är det ca 600 av Visitas medlemsföretag som tecknar resegaranti. Det som är signifikant för denna grupp är att snittpriset per paketresa är relativt lågt. Dessa paketresor består till allra största delen av boende samt en så kallad turisttjänst, exempelvis biljett till evenemang eller upplevelseaktivitet. Vidare genomförs dessa paketresor inom Sveriges gränser och innefattar inte passagerartransport. Detta innebär att både den administrativa samt kostnadmässiga bördan för resegarantin redan idag är stor i förhållande till den resegarantipliktiga omsättningen hos företagen.

Med vänlig hälsning

Jonas Siljhammar
VD

Katarina Alfredsson
Branschjurist